

Damjan Slabe

Bivakiranje v negotovosti

S turnimi smučmi po Zevsovem otoku

Na smučeh
proti koči Kalergi
Foto: Damjan
Slabe

Po polžje se v gosti megli sredi februarske noči vozimo mimo Gradca proti dunajskemu letališču. Navkljub skrbi, da bomo s takim tempom komajda še ujeli letalo za Atene, smo polni pričakovanja.

Z Majdo¹ sva skupaj prvič smučala še v srednješolskih letih, ko nas je po Komni vodil legendarni Ciril Praček. Z Lidijo² se pozna še iz alpinističnega odseka Ljubljana Matica, ki sem se mu pridružil nekaj let za njo. Obe sta odlični smučarki. Po zahtevnem turnosmučarskem prečenju dobršnega dela slovaških Tater pred letom dni smo vsi trije trdno prepričani, da nas čaka tokrat na Kreti teden dni lagodnega smučanja. Komu mar, ali bo tam sploh kaj snega, o čemer so dvomili brez izjeme vsi, ki smo jim zaupali našo namero! Z osmimi francoskimi kolegi, samimi turnosmučarskimi navdušenci iz Grenobla, se srečamo v Atenah, od tam pa že v temi poletimo proti Zevsovemu otoku.

Ker je francoski del moštva zaradi izgubljene prtljage med potovanjem z letalom ostal brez smuč, smo primorani lep dan izkoristiti za potikanje po Haniji. Brez posebnega obžalovanja se z lahkoto pustimo zapeljati počasnemu utripu obmorskega mesta na

severozahodni strani Krete, z ozkimi uličicami, pristaniščem, mnogimi bazarji, mediteranskimi vonjavami v zraku in panoramo snežno belih gora v ozadju. Misel, da bomo že jutri v njihovih nedrjih, nas pomirja. Bernadette,³ ki s svojo nemirnostjo spominja na hiperaktivnega otroka, slika starejšega ribiča, ki v čolnu čisti lignje. Imeniten prizor! Ribič hripavo sikne nekaj nerazumljivega skozi zobe, pri tem pa zamahne z desnico, da se nož brneče zapiči v dno lesenega čolna. Kretnjo sva dobro razumela, in se v trenutku pobrala s pomola. Oba se strinjava, da tole srečanje ni bila prav nič prijetna izkušnja. Bernadette se kljub temu, da je izkušena socialna delavka, čudi njegovi reakciji. Nekaj mi ne da miru, zato se vrnem na pomol. »Why didn't she ask me?« (Zakaj me ni vprašala?), prizadeto iztisne iz sebe. Sivolas, od vetra in sonca izklesanega, vendar nekam bledega obraza, v svetlo modrem delovnem pajacu in debeli temno modri bundi mi potoži, da je bil tri mesece v bolnišnici. Hudo je bolan. Poizkušam delovati spodbudno:

¹ Majda Šmit.

² Lidija Honzak.

³ Bernadette Jalifier.

»You have to be strong!« (Morate biti močni!) »I was strong!« (Bil sem močan!) reče in mi s kretljivo, ki ne dopušča ugovaranja, nakaže, naj pobrskam po predalu njegovega prašnega avtomobila, parkiranega v bližini. Listam po albumu obledelih slik in občudujem Emanuela, čilega mladca, ki se kot za šalo drži na kovinski lestvi v brezhibni stoji na glavi. Pogovor je naenkrat prijetnejši. Spominja me na mojega pokojnega očeta in morda me je prav zato potegnilo nazaj k njemu. V slovo mu ponudim roko, a je ne sprejme. Skozi nasad zrelih pomaranč se bleščijo Bele gore (Lefka Ori). Na planoti Omolos, 1100 metrov nad morjem, je že več kot meter snega. V prijetnem pomladnem vremenu se drugi dan bivanja na Kreti vzpnemo na Psilafi, ki mu le malo zmanjka, da bi se uvrstil med dvatisočake. Z njegovega vrha odsmučamo sicer že v megli, a pri tem prešerno uživamo v lepo smučljivem snegu. Na izhodišču pripravimo nahrbtnike za dvodnevno prečenje in še pred nočjo prispemo do udobne kočice Kalergi, 1650 metrov visoko. Chris, ki je v zimskem času oskrbnik kočice, poleti pa *skiper* na jadrnici, je kočico na začetku tedna odprl samo za nas. Že dopoldne je zakuril v peči in nam v pečici pripravil okusno večerjo. Z njim je tudi glasni Francis, ki živi blizu Chamonixa in se predstavi kot odličen poznavalec Mont Blanca. Za nami je bil dan

za prste obliznit. Toda vremenska napoved za naslednje dni ni spodbudna. V zameno, da se nam na turi lahko pridruži Francis, dobimo ključke bivaka.

Kočico zapustimo v vetrovnem in meglenem jutru, začenja snežiti. Fotografiram Lidijo, ko se še zadnjič ozre nazaj proti kočici. Na njenem obrazu razberem kanček dvoma ali pa je to le projekcija mojih občutkov – dvoma v smiselnost odločitve, da se v takem vremenu podajamo na prečenje neznanega. Orientacija je zahtevna in vodenje prevzame izkušeni Thierry.⁴ Ves je zasnežen, v prepoznavno zdelani rumeni bundi in debelih usnjenih rokavicah na dva prsta. Pritožim se mu čez vreme, a kot običajno pomirjajoče odgovori: »It is not so bad.« (Ni tako slabo.) Z Bernadette sta bila v ekipi štirih, ki je pred leti v dveh mesecih in pol na smučeh prečila celotne Alpe, začeniši v Podbrdu in z zaključkom v Grenoblu. Takrat se je začelo tudi naše prijateljevanje.

Vzpon na Mavri (1883 m) je strm. Brez uporabe srečačev ga kljub novemu snegu na smučeh ne bi zmožel. Na ledenem grebenu Melidaua (2133 m), gore ki se kasneje izkaže kot najvišja točka našega prečenja, se Francisu odpne smučka in komaj jo še ujamem, da se mu ne odpelje proti Libijskemu morju. Pomagam

Na platoju Omolos
Foto: Damjan Slabe

⁴ Thierry Duffar.

Ponovno pri bivaku
Katsiveli
Foto: Damjan Slabe

mu jo ponovno zapeti. Z grebena odsmučamo po mehkem pršiču v konto na zahodni strani Pape Balmota (2121 m), za trenutek se pokažejo tudi druge sveže pobeljene okoliške gore. V konti postanemo le toliko, da zaužijemo nekaj čaja in sendvič. Nato se spet podamo v breg. Pobočje bi utegnilo biti nevarno za kložasti plaz, zato ga prečimo posamič. Med čakanjem mraz hitro leze pod obleko in čas neusmiljeno beži. Izkaže se, da nismo izbrali pravega sedla. Sledi vrnitev in ponovni vzpon proti sedlu na levi. Medtem ko veter postaja vse močnejši, nas ujame noč. Sledim snopu svetilke in smučini pred sabo. Strmina na levi se zdi brez dna. V mislih premlevam, kako z Majdo in Lidijo kopljemo luknjo v sneg, ko trčimo v bivak Katsiveli.

Da lahko odpahnemo duri, moramo najprej odkidati zamet. Vstopimo v predprostor, ki ne doseže površine kvadratnega metra, in iz njega v temačno notranjost. Nekdo prižge svečo in sence oživijo. Prostor kljub kamnitim stenam deluje prijetno. Na okenški polici je stožec snega, pod njo klop. V prostoru je miza, nekaj polic, po katerih so ostanki živil naših predhodnikov, dve jeklenki plina z gorilnikom, v kotu pod pokrovom rezervoar za vodo in ležišča. Na lesen pograd brez blazin zložimo našo zasneženo smučarsko opremo, na drugem z blazinami si pripravimo ležišče. Spalnih vreč nimamo, morali se bomo zadovoljiti z vlažnimi odejami. Za večerjo imamo špagete z omako *bolognese*. Morala v moštvi je naenkrat spet visoka. Michel⁵ odkrije v bivaku skrito zalogo *rakije*.

Občudujem njegovo neizčrpno pozitivno naravnost, še zlasti pa njegov smučarski talent. Pozna se mu, da je v mladosti treniral akrobatsko smučanje. Zdi se, da nam prav nič ne manjka. Jutri bomo že v Haniji.

Zjutraj v gosti megli in močnem, a še znosnem vetru med sneženjem nadaljujemo s prečenjem Belih gora proti vzhodu. Drug za drugim oddrsamo na severno stran sedla, da dosežemo dno globeli. Vidljivost je izjemno slaba. Pod očala silijo ledeni kristali. Redkokdaj hodim na smučeh tako zavit. Majdi se na laseh, ki ji silijo izpod kapuce, nabira srež, Maurice je z zasneženo brado pravi sneženi mož. Na očalih z dioptrijo se mu je nabral led. Thierry neprestano pogleduje na kompas in zemljevid, ki ga ima v prozorni nepremočljivi foliji obešenega okrog vratu in daje napotke vodečemu Vincentu.⁶ »À gauche! À droite!« (Na levo! Na desno!). Občasno si pomagamo z napravo GPS. »Attention!« se sliši od spredaj in malo kasneje »Avalanche!« (Plaz!) Vincent je sprožil precejšnjo kložo. Vse je v redu, vendar nadaljujem z dobršno mero tesnobe v želodcu. Zopet lezemo v breg, ko Vincent v trenutku izgine. Na naše veliko olajšanje se kmalu pod nami sliši: »I am O. K.« To je bil dokončni alarm, da se odločimo za vrnitev v bivak. Med tem je novi sneg že zabrisal naše sledi. Po šestih urah smo tam, kjer smo zjutraj začeli. V bivaku poiščemo prav vse zaloge testenin in si pripravimo večerjo. Pod odeje zlezemo z mislijo, da se bomo jutri v boljšem vremenu spustili v dolino. Zunaj se stopnjuje vihar, da dolgo v noč ne zaspim.

⁵ Michel Vivaudou.

⁶ Vincent Artero.

Tuljenje vetra, ki se s severa zaletava naravnost v bivak, postavljen povsem na sedlu, reže v ušesa. Zdi se, da nas bo skupaj z zavetiščem pometlo v dolino. Skrbi me, da ga tudi zjutraj ne bomo mogli zapustiti. V takih razmerah prav tako ni pričakovati, da bi nam lahko kdorkoli prišel na pomoč. Pogledujem na uro, ki se prav po polžje premika. Ura je štiri zjutraj, ko moram na stranišče. Napravim se, obujem smučarske čevlje in odprem vrata v predprostor. Ves je zasrežen in zasnežen. Kovinska vrata ječijo pod pritiskom vetra. S snopom luči osvetim curke ledenih kristalov, ki brizgajo skozi reže. Zunanjih dveri si ne upam odpreti. Opravim v platenko. Thierrya, ki mi kmalu sledi, veter na prostem dobesedno spodreže. Na srečo najde očala. V bivak se priplazi po vseh štirih in prepove kakršen koli izhod na prosto. Plastična kanta v predprostoru bo naša začasna straniščna školjka.

Cel dan poležavamo v prostoru, v katerem je temperatura komaj malo nad ničlo. Še sreča, da sem pred odhodom v natrpan nahrbtnik zbasal še puhasto bundo. Nekaj časa jo imam oblečeno, nato vanjo zavijem mrzle noge. Stiskamo se skupaj. Zavidam Lidiji, ki je zavzela mesto na sredini. S platenkami vroče vode improviziramo termofor; da si ogrevamo noge. Razmišljam o udobni kočici v Bohinjskih hribih, v katero bi se najraje teleportiral. V eni od prejšnjih zim, ko je v naših hribih zapadlo zares veliko snega, smo pozno zvečer na smučeh pridrsali do kočice. Morali smo odmetati kar nekaj snega, da smo lahko odprli gornjo polovico dvodelnih zunanjih vrat. V koči so bila že pripravljena suha polena in nekaj trsk, a zakuriti nismo mogli, saj je bil dimnik globoko zasut s snegom. Previdno sem splezal po robu strehe na sleme in bil ves čas pripravljen, da bi se vrget na stran, če bi se sneg splazil. Po globokem snegu sem moral splezati še po slemenu, da sem lahko na sredini strehe odkidal dimnik. Kmalu zatem se je iz dimnika že kadilo, po koči pa se je počasi razlezla prijetna toplota. Zadišalo je po cimetu in kuhanem vinu, ki je ogrel naša telesa in razvnel duha.

Zaman skušam domov poslati sporočilo, da smo dobro. Pravzaprav bi bila to poštena laž. Naš položaj postaja zaskrbljujoč, saj ne moremo vzpostaviti nikakršne telefonske zveze z dolino. Začeli nas bodo pogrešati, zračni tlak pa ne napoveduje nikakršnega izboljšanja vremena. Če se ostali še nekako trudimo držati moralo nad gladino, je Francis povsem tiho. Z zadnjimi ostanki riža, ki ga z Lidijo nabereva po bivaku, pripraviva večerjo. Za okus mu Lidija doda nekaj oliv in tuno iz pločevinke. Ni lahko nasititi dvanajst odraslih ust. Sam komajda kaj spravim vase. Po večerji sledi posvet. Thierryju predlagam, da bi sestopili proti jugu, po dolini Patamos, v smeri soteske Elegija. Oba veva, da bi soteska lahko bila tudi mišnica. Zunaj pa brez predaha besnijo in rjovejo podivjane sile narave.

Že ob svitu se pripravljamo na spust. Barometer na uri kaže prve znake izboljšanja vremena. Ko stopim na plan, imam občutek, da mi bo smučiči strgalo iz rok.

Zaman skušam najti nekaj zavetja za bivakom. V teh razmerah se še povsem rutinski postopek, kot je zapenjanje smučiči, izkaže za zahtevno opravilo. Prvi metri spusta so zaradi vetra in ledenih zastrugov neredni, a že kmalu pod sedlom je povsem drugače. Na levi in desni se že vidijo obrisi bližnjih gora. Kar moti, je močna difuzna svetloba, ki narekuje dodatno previdnost. Za Catherine⁷ je bila pogubna, ko si je pri sunkovitem zavoju poškodovala koleno. Pomaga si z opornico, saj je že imela poškodbo križne vezi na drugem kolenu. Razdelimo si težo njenega nahrbtnika. Francis pri tem ne sodeluje. Catherine vzame močan analgetik in drseče nadaljuje po zložni dolini. Ne morem se načuditi njeni trdoživosti. V dobrih razmerah bi bila tu odlična smuka. Počasi izgubljam višino, s tem pa tudi veter zgublja moč. Dolina se začne ožiti, prismočamo do prvega grmovja, dreves, skokov, zajčjih stopinj v snegu. V soteski se naše napredovanje zelo upočasni, a v daljavi se skozi mogočne borovce prvič zalesketa morje. Prizora se razveselimo kot otroci. Prav do njegove obale se moramo spustiti. Na višini okoli osemsto metrov snamemo smučiči. Ko drug za drugim v smučarskih čevljih plezamo za pol raztežaja visoko skalno stopnjo, tik na levi zaropota in hkrati mimo mene zleti temna senca. Na srečo je samo Francisov nahrbtnik, ki ga je v obupu s smučmi vred vrget čez steno. Nato ujamemo stezico, po kateri udobno sestopimo na južno obalo Krete. Če smo še zjutraj zmrzovali na mrazu dva tisoč metrov više, nekaj najbolj pogumnih (izključno deklet!) celo zaplava v morju. Posnamem Michela, ki naredi nekaj zavojev s smučmi po sipini. Po polurni hoji po povsem prazni plaži prispemo do vasice Agia Roumeli. Na presecevanje redkih domačinov smo edini gostje. Vendar je v sezoni tu povsem drugače, saj se prav v tej vasi zaključijo priljubljeni treking po soteski Samaria. Spijemo pivo, se naložimo na barčico in ob razposajenem petju z nočjo priplujemo v pristanišče Chora Sfakion. Francis je zopet najbolj glasen. Pogreša lavinsko žolno in posumi Slovence. Najraje bi temu potuhnjenecu zavljal vrat!

Predzadnji dan bivanja na Kreti se s prvim jutranjim avtobusom odpeljemo v Hanijo. Nekateri se odločijo za popoldanski ogled Knososa, drugi za zadnje potepanje po mestu, pet pa se nas zgodaj popoldne ponovno odpelje proti Omalosu. Nekaj pod vrhom Maliaropa (1660 m) se zaradi bližajoče noči obrnemo. Čeprav smučamo po pobočju ravno prav opuščenege snega naklonine okoli štirideset stopinj, ne uživam. Lovi nas noč in negotovosti imam za nekaj časa dovolj. Večerjamo ob zvokih grških melodij, tudi sirtakija. Naslednje jutro v dežju poletimo proti Atenam. Bele gore se izgublajo v sivini oblakov. Zevs je očitno ponovno spustil nevihte z vajeti, te si dajejo duška in trosijo sneg po vrhovih. Kasneje doma po spletu brskam za posnetki smučanja po Kreti in prilivam olje na ogenj hrepenenja. ●

⁷ Catherine Courade.